

УДК[796.012.1/004]

Юлія ПЕТРЕНКО

Харківська державна академія фізичної культури

Юрій ДУДНІК

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

КОНТРОЛЬ ЗАНЯТТЄВОЇ АКТИВНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

***Анотація.** Стаття присвячена проблемі використання інформаційних технологій у сфері фізичної терапії, ерготерапії, а саме для контролю заняттєвої активності з різними сферами порушення.*

***Ключові слова:** фізична реабілітація, ерготерапія, заняттєва активність, контроль, інформаційні технології.*

***Abstract.** The article is devoted to the problem of using information technologies in the field of physical therapy, occupational therapy, namely to control the occupational activity with various areas of impairment.*

***Key words:** physical rehabilitation, occupational therapy, occupational activity, control, information technologies.*

Вступ. Ерготерапія вважається важливою частиною реабілітації, що здійснюється на усіх її етапах, тобто під час медичної, соціальної, педагогічної, освітньої та трудової. Питання ґрунтовного підходу до підготовки фахівців у сфері фізичної культури та спорту з формуванням інформаційної компетентності останніми роками постало дуже гостро. Спочатку у зв'язку з карантинними обмеженнями Covid-19, а зараз – із військовим станом в Україні.

Актуальність проблеми позначається такими факторами, як збільшення обсягів професійної інформації в сфері відновлення здоров'я, що вимагає від

фахівців володіння методами отримання, зберігання, обробки і передачі інформації, вміння працювати з різними інформаційними ресурсами для вирішення професійних завдань, використовуючи при цьому сучасні інформаційні технології [6].

Однією із загальних компетентностей освітньо-професійної програми «Фізична терапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія є формування навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. У списку фахових компетентностей відмічено здатність фахівця проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати, а також здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії.

Контроль заняттєвої активності клієнтів з різними сферами порушення є одним із актуальних та нагальних напрямків в умовах сьогодення. Невід’ємним, та в той же час допоміжним акцентом вважаємо застосування інформаційних технологій.

Мета дослідження: розглянути особливості застосування інформаційних технологій для контролю заняттєвої активності.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність понять ерготерапії та заняттєвої активності.
2. Визначити елементи інформаційних технологій для контролю заняттєвої активності.

Матеріал і методи дослідження: узагальнення й аналіз науково-методичної та спеціальної літератури з тематики дослідження, педагогічне спостереження.

Результати дослідження та їх обговорення. У законі України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров’я» вказано, що ерготерапія – це процес відновлення, розвитку та/або підтримки навичок, необхідних для залучення

особи з обмеженнями повсякденного функціонування до активного повсякденного життя та занять, які вона бажає, потребує або планує виконувати, а також модифікація заняттєвої активності особи та/або адаптації її середовища. Ерготерапія призначається, планується та здійснюється ерготерапевтом або під його контролем [7].

Поняття заняттєвої активності характеризується як цілеспрямована, тривала, регулярна, багатокomпонентна діяльність, виконання якої людина потребує, бажає або очікує. Заняттєва активність фокусує увагу на діячеві та передбачає активну та неповторну участь особи не лише у процесі виконання певної діяльності, а й у процесі її вибору, враховуючи мотиваційну складову певної діяльності.

З точки зору ерготерапії, людина є заняттєвою істотою («occupational being»), тобто такою, яка потребує участі у заняттєвій активності для росту, розвитку і процвітання. Багатогранність життя людини проявляється у таких сферах заняттєвої активності як: активності повсякденного життя, інструментальній активності повсякденного життя, продуктивній діяльності (роботі), дозвіллі, грі, освіті, відпочинку і сні та соціальній активності [2, 3, 4, 5, 8].

У залежності від вибраного ерготерапевтичного підходу фахівець розглядає необхідну сферу заняттєвої активності, та будує план з індивідуальним вибором втручання для кожного клієнта.

До основних етапів ерготерапевтичного процесу відносяться:

1. знайомство;
2. оцінювання стану;
3. визначення плану втручання;
4. власне втручання включно з повторним оцінюванням;
5. виписки.

Проводити реабілітацію фахівці можуть як у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди, так і надавати допомогу самостійно відповідно до мети, зазначеної в індивідуальному реабілітаційному плані, у формах, не заборонених законодавством.

Мультидисциплінарна реабілітаційна команда – це організаційно оформлена, функціонально виокремлена група фахівців з реабілітації, які об'єднані спільними метою та завданнями реабілітації і надають реабілітаційну допомогу високого та середнього обсягу в стаціонарних та амбулаторних закладах у гострому, післягострому та довготривалому відновних періодах.

Мультидисциплінарну реабілітаційну команду очолює лікар фізичної та реабілітаційної медицини, який відповідає за організацію роботи команди, виконання індивідуального реабілітаційного плану та інших завдань, покладених на команду.

Формою роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди є збори, на яких за результатами реабілітаційного обстеження розробляється індивідуальний реабілітаційний план, розглядаються результати моніторингу та оцінки виконання плану і здійснюється його коригування. Збори можуть проводитися як за особистої присутності членів команди, так і дистанційно з використанням інформаційних технологій, що забезпечують дотримання лікарської таємниці та інших вимог законодавства щодо захисту персональних даних [1].

У межах діяльності та допоміжного контролю за клієнтом кожним фахівцем (якщо є така змога) можуть бути використані сучасні інформаційні технології, серед яких слід надавати перевагу засобам з можливістю аудіо- та відеозв'язку: сюди можна віднести вебінарорієнтовані платформи (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams), додатки для комунікації (Telegram, Viber та ін.), сервіси Google Apps (засоби комунікації, засоби спільної роботи, засоби планування організаційних подій, засоби сховища даних) чи спеціалізовані

телемедичні/телереабілітаційні програми. Вони дозволяють забезпечити зв'язок фахівця з відновного лікування/реабілітації з клієнтом. Якщо розглядати телемедицину в цілому, то головною її метою визначено поліпшення здоров'я населення шляхом забезпечення рівного доступу до медичних послуг належної якості, в тому числі коли відстань є критичним чинником її надання. Відповідно до Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» телереабілітація – це здійснення реабілітаційних заходів із використанням засобів дистанційного зв'язку.

Висновки. Заняттєва активність складається з окремих занять, які поділяються на завдання, та виконуються діями. Кожен із перелічених компонентів активності є окремим заняттям, яке у свою чергу складається з конкретних завдань (або кроків), що виконуються окремими діями.

Ерготерапевтичне втручання може бути спрямоване на відновлення та розвиток функцій організму людини, формування виконавчих умінь, навичок та/або виконавчих моделей у повсякденному житті. Використання інформаційних технологій сприяє поліпшенню комунікації з клієнтом та можливістю контролю його заняттєвої активності якщо процес відбувається на відстані.

Позитивним аспектом використання інформаційних технологій є пряма і безперервна взаємодія між клієнтом та фахівцем, що підвищує дотримання лікування та формує мотивацію, покращуючи прихильність до терапії. Кінцевою метою застосування ерготерапевтичних планів – є не тільки максимально відновити рухові функції, а й адаптувати клієнта до звичного життя здорової людини, допомогти стати самостійним, соціально пристосованим і незалежним у побуті.

Перспективи подальших досліджень полягають у формуванні моделей заняттєвої активності людини у різних сферах з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук, О. Я. (2022). Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії. Навчально-методичний посібник. Луцьк : ПП «Волинська друкарня».
2. Мангушева, О. О. (2018). Заняттєва активність та її компоненти: визначення ключових термінів ерготерапії як окремої науково обґрунтованої професії. Спортивна медицина і фізична реабілітація, № 2. 54-61.
3. Петренко, Ю.І. (2019). Формування кінезіологічної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у процесі їх професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Суми.
4. Петренко, Ю. М., Петренко, Ю. І., Дудник, Ю. М., Чернишов, В. О. & Золотухін, О. О. (2018). Формування рухової компетенції студентів ВЗО засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту: збірник наукових праць. Харків : ХДАФК. 87-89.
5. Петренко, Ю. І., Ашанін, В. С. (2017). Про актуальність формування рухових компетенцій студентів вищих закладів освіти. Фізична культура, спорт та здоров'я : матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 7–8 грудня 2017 року. Харків : ХДАФК. 84-87.
6. Filenko, L., Ashanin, V., Basenko, O., Petrenko, Y., Poltoratska, G., Tserkovna, O., Kalmykova, Y., Kalmykov, S., Petrenko, Y. (2017). «Teaching and learning informatization at the universities of physical culture». Journal of Physical Education and Sport. 17(4). 2454-2461.
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
8. Pendleton H. M., Schultz-Krohn, W. (2006). Pedretti's occupational therapy: practice skills for physical dysfunction. St. Louis, MO: Mosby. 3-51.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Петренко Юлія Іванівна: кандидат педагогічних наук, доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, Харків, 61058, Україна.

Yulia Petrenko: PhD (Pedagogical Sciences), Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkovskaya str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

orcid .org /0000-0002-6549-3729

E-mail: horbatenko1604@gmail.com

Дуднік Юрій Миколайович: старший викладач, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м-н Свободи, 4, Харків, 61022, Україна.

Yuriy Dudnik, Karazin Kharkiv National University, 4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine